

further researches, it is reasonable to calculate the regional economic security with designed models according to previous and subsequent periods, which will generate sufficient data for correct study the dynamics of regional economic security, for determining trends of changes and predicting its value in future periods.

Список використаних джерел:

1. Головченко О.М. Економічна безпека регіону в гарантуванні стабільності національної економіки: монографія / О. М. Головченко. Одеса: Букаєв Вадим Вікторович, 2008. – 399 с.
2. Воронкова, Т.Є. Економічна безпека регіону в системі ієрархії економічної безпеки [Текст] / Т.Є. Воронкова // Економіка та менеджмент: перспективи розвитку: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 20 листопада 2014 року / за заг. ред. О.В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2014. – С. 63–65.
3. Стеценко С. П. Закономірності формування мезоекономічного рівня економічної безпеки/ С. П. Стеценко// Ефективна економіка. – 2013. – № 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2495>.
4. Сукрушева Г. О. Теоретичні аспекти поняття «економічна безпека регіону» / Г. О. Сукрушева // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2015. – № 3. – С. 231–238.
5. Заблудська І.В. Збалансований розвиток регіону як передумова його економічної безпеки / Заблудська І.В. // Вісник Східноукраїнського нац. ун-ту імені Володимира Даля. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля. – 2011. – № 7. – С. 146–159.

Калініченко Д.Р.

аспірант, асистент,

*Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського*

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК ОДИН З ІНДИКАТОРІВ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Площина наукового дослідження людського капіталу останнім часом постійно розширюється з постановкою нових завдань і нових способів їх розв'язання. Однак сучасна динаміка соціально-економічних процесів на світовому і національному ринках потребують активізації досліджень людського капіталу в умовах поширення глобалізаційних процесів.

Під глобалізацією розуміють процес всесвітньої економічної, політичної, соціальної та культурної інтеграції та уніфікації. Це об'єктивний процес, що охоплює всі сфери життя суспільства. Наслідком глобалізації є створення міжнародних організацій із сертифікації, міжнародних економічних, політичних, військових альянсів тощо. З одного боку, це покликане покращити життя населення, стандартизувати експортну продукцію в світових масштабах для відповідності вимог національних законодавств, зробити простішим ведення бізнесу між державами та континентами, стерти кордони

між цивілізаціями. З іншого боку, для економіки країн, що розвиваються, більшість цього залишається недосяжним і провокує загострення проблеми мобільності, збільшення відчуття соціальної нерівності [1, с. 17].

В умовах глобалізації важливого значення набуває конкурентоспроможність в глобальному аспекті. Тому, надамо понятійного значення терміну «конкурентоспроможність». Так, конкурентоспроможність – це комплекс переваг в сформованих та розвинених властивостях національної економіки які визначають здатність країни переважати над іншими, ефективно використовувати наявні ресурси, розширювати та підвищувати обсяги реалізації національної продукції на світовому ринку.

Пропонуємо визначити рівень конкурентоспроможності України на основі міжнародних індексів: рейтингу BDO International Business Compass [2], The Global Competitiveness Report [3] та FDI Confidence Index [4]

Щодо рейтингу BDO International Business Compass, його визначають щорічно на основі економічних, політико-правових та соціокультурних факторів в певній країні. Індикаторами визначення конкурентоспроможності країни в цьому рейтингу наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Індикатори визначення конкурентоспроможності країни за методикою рейтингу BDO International Business Compass

Економічні умови	Політико-правові умови	Соціокультурні умови
• дохід на душу населення	• політична стабільність	• приріст населення
• державний борг	• регуляторна якість	• рівень безробіття
• інфляція	• верховенство права	• споживання
• свобода бізнесу	• контроль за корупцією	• витрати на душу населення
• інфраструктура	• торговельна свобода	• здоров'я
• сукупна податкова ставка	• інвестиційна свобода	• освіта
• ринковий потенціал		• свобода праці

Розроблена за [2]

Щодо рейтингу The Global Competitiveness Report, визначними індикаторами конкурентоспроможності країни виступають:

1. інституції;
2. інфраструктура;
3. макроекономічне навколишнє середовище;
4. здоров'я та початкова освіта;
5. вища освіта;
6. ефективність ринку товарів;
7. ефективність ринку праці;
8. фінансовий ринок та його розвиток;

9. технологічна готовність;
10. розмір ринку;
11. розвиненість бізнесу;
12. інновації [3].

Найважливішими індикаторами конкурентоспроможності за рейтингом А.Т. Kearney Foreign Direct Investment Confidence Index виступають:

- 1) наявність якісних цілей;
- 2) макроекономічне середовище;
- 3) фінансове становище;
- 4) толерантність до ризику;
- 5) валютна динаміка;
- 6) регуляторне середовище;
- 7) вимоги до національних резервів [4].

Розглядаючи індикатори конкурентоспроможності в представлених рейтингах необхідно відмітити, що в жодному з них не надається значної уваги людському капіталу. Проте саме ця економічна категорія є одним з визначальних факторів інноваційної економіки, що є основою конкурентоспроможності в умовах глобалізації.

Доведено, що людський капітал – це сукупність природжених та набутих за рахунок інвестицій у особистісний розвиток якостей (знань, здібностей, бажань, мотивів, навичок, психофізичного стану та ін.), реалізація яких слугує конкурентними перевагами на глобальному ринку праці та є джерелом отримання додаткового прибутку [1, с. 19].

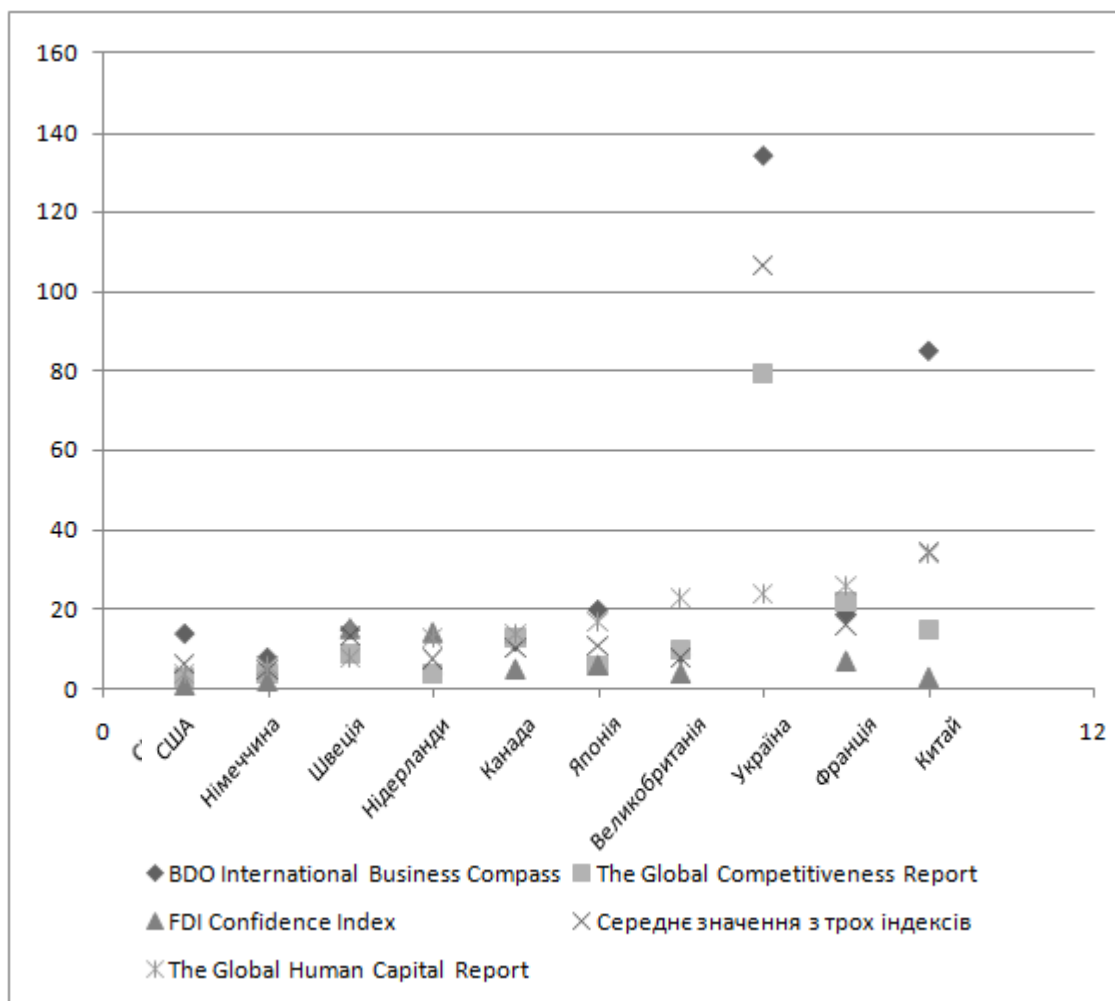
Одним з основних міжнародних показників конкурентоспроможності людського капіталу країни є The Global Human Capital Report [5].

Пропонуємо дослідити взаємозв'язок між рівнем конкурентоспроможності країни та конкурентоспроможністю людського капіталу (рис. 1).

Аналіз рис. 1 показує на дещо різні підходи щодо оцінки рівня конкурентоспроможності країн за різними рейтингами. Проте в більшості країн ці значення є досить близькими. Вважаємо за необхідне також підтвердити досить тісний взаємозв'язок між рівнем конкурентоспроможності країни (як за кожним рейтингом окремо так і усередненим значенням) та рівнем конкурентоспроможності людського капіталу.

Необхідно відмітити досить високий рейтинг конкурентоспроможності людського капіталу України (24 місце), проте низькі показники конкурентоспроможності економіки держави свідчать про неефективне використання наявних трудових ресурсів.

Отже, зважаючи на умови, що визначають сучасний розвиток світового господарства, та характеризуються соціально-економічною глобалізацією, одним з основних факторів розвитку національної економіки та її інноваційної складової є людський капітал. А значення його конкурентоспроможності може свідчити і про конкурентоспроможність національної економіки, за умови його ефективного використання.

Рис. 1. Місце країн за рейтингами конкурентоспроможності
Розроблена за [2; 3; 4; 5]

Список використаних джерел:

1. Калініченко Д.Р. Вплив глобалізаційних процесів на характеристики людського капіталу / Д.Р. Калініченко // Економіка. Фінанси. Право. Серія «Економіка». – 2017. – № 5/3. – С. 15–19.
2. BDO International business compass 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://www.bdo.ge/getattachment/ Insights/ Publications/ BDO-IBC-International-Business-Compass-2017/BDO_IBC17_EN_web.pdf.aspx? lang=en-GB](https://www.bdo.ge/getattachment/Insights/Publications/BDO-IBC-International-Business-Compass-2017/BDO_IBC17_EN_web.pdf.aspx?lang=en-GB)
3. World Economic Forum. TheGlobalCompetitivenessReport2016–2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www3.weforum.org/docs/ GCR2016–2017/05FullReport/ TheGlobalCompetitivenessReport2016–2017_FINAL.pdf](http://www3.weforum.org/docs/GCR2016–2017/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2016–2017_FINAL.pdf)
4. The 2017 A.T. Kearney Foreign Direct Investment Confidence Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://www.atkearney.com/foreign-direct-investment-confidence-index/article? /a/glass-half-full-2017-foreign-direct-investment-confidence-index-article](https://www.atkearney.com/foreign-direct-investment-confidence-index/article?/a/glass-half-full-2017-foreign-direct-investment-confidence-index-article)
5. The Global Human Capital Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.weforum.org/reports/the-global-human-capital-report-2017>